

Weichbild magdeburski w układzie śląsko-małopolskim.**Tekst oficjalny**

Commune incliti Poloniae Regni privilegium constitutionum et indultuum publicitus decretorum approbatorumque, ed. I. Lascius, Cracoviae 1506, k. 194–195

Odczyt: Maciej Mikuła

Artykuł 120 cz. II, 121–122 [Gn. 111]

[120 cz. II] Nunc dicetur quamdiu stetit Imperium potencialiter absque permutacione usque Gretiam a tempore [k. 194v] Darii Secundi, aut ultimi, quem rex Alexander maximis et seditiosis devicit bellis. Tunc transmutatum fuit Imperium a Babilonia et stetit in Constantinopoli usque ad illud tempus, quo se Roma de Imperio intromisit, et potenter obtinuit usque ad presens tempus ex parte beati Petri, qui caput est totius Christianitatis. Cum Imperium Romam versum non fuisset, ibi stetit, ut patet in premissis. Tunc Cristiani absque iure fuerunt, idcirco quivis pro sua in terris faciebat voluntate, aut quid facere poterat et perficere, et hoc absque querela permansit et per iudicium inultum, quia nullum ius fuit, ubi quis iusticiam consequi posset, quid usque ad illud tempus perseverabat, quo se Roma de Imperio intromisit. Et ipsi subvenerunt et iusticiam consecuti fuerunt, et ibi exhibuerunt manus, unde pacem manu obtinuimus usque ad presens. Tunc Romani convenerunt et decreverunt deliberando, quomodo sibi regna subiugare possent. Et omnes unanimi consensu et pari concilio concordaverunt, quod edificarent castra in terris, unde sibi terras possent subiugare. Et cum hoc fecissent, tunc arbitrati sunt, quomodo castra confortarent, ut ipsis essent in iuvamen. Et illos acceperunt, qui nomen militare habuerunt, et eos super castra locaverunt cum tali iure, ut hucusque castrense ius tenet in castrensi feodo. Tunc quoque deliberaverunt, qualia iura terris statuerent et statuerunt tale ius in terris, quale adhuc terra Saxonie protestatur, per Constantinum et Karolum imperatores.

[121] De autoritate imperatoris et iudicio eius, et ex quibus causis debet puniri, et quod omnium secularium iudicum ab eo potestas equ[al]e ac sacerdotum ab apostolico dependeat.

Nunc audire et intelligere potestis de principibus ac baronibus, et hiis omnibus, qui digne nomen militare sortiuntur, quomodo ipsi cum Romanis sunt arbitrati, quod scire vellent, quo iure Imperium deberet permanere. Et statuerint regi ius cum consilio, quod ipse sedem regiam Rome regere deberet ex parte beati Petri cum gladio seculari, unde adhuc advocatus Romanus appellatur. Iccirco vitam suam non potest demereri, nec in suo honore debilitari, nisi tribus de causis, que patebunt in sequentibus. Quarum prima est illa, si sedem Romanam destruere vellet. Secunda est, si contra fidem Katholicam vellet facere. Tertia est, si sine causa legali vellet suam dimittere legitimam uxorem. Quorum horum trium de una, [k. 195] si quod absit, fuerit convictus, extunc debet iudicari, nam decolari debeat cum aureo dolabro. Ideo quod secularem gladium habeat iudicandi super hos omnes, qui noxam

et iniusticiam fecerunt, aut qui caput demerentur. Et insuper omnibus commisit, qui iudicis nomine censentur protegere viduas, pupillos, et domos Dei, et omnes iniurias humiliare et iusticiam confortare. Insuper iudicium commisit omnibus iudicibus temporalibus, sive secularibus, cum eo iudicare super omnes hos, qui in maleficiis deprehensi fuerint in facto manifesto, ad iudicium capti seu deducti et convicti fuerint, ut ius dictaverit. Ibi omnes iudices soli iudicare debent, vel preco loco ipsorum. Eodem modo ut iudices habent temporalem gladium a rege. Eodem modo sacerdotes habent spiritualem gladium ab Apostolico.

[122] De eo quis imperatorem iudicare debeat.

Nunc intendo attendatis, quis regem aut cesarem iudicare debeat, si ex hiis tribus premissis in uno convictus [fuerit]. Hoc facere debet Sacri Imperii Rhenensis palatinus, qui imperatori ac Imperio ex arbitrio et laudo positus fuerat. Tali modo, ut palatinus imperatorem debet iudicare, eodem modo iudicet burgravius marchionem pro suo excessu, et scultetus burgravium.

[hasła: Grecja, Dariusz II, Konstantynopol, Aleksander Wielki, cesarstwo, św. Piotr, Cesarstwo Rzymskie, chrześcijaństwo, Chrześcijanin, sąd, Rzym, rzymianin, zamek, zgoda, rada, prawo, Saksonia, Konstantyn Wielki, Karol Wielki, książę, baron, miecz, katolik, wdowa, sprawiedliwość, gorący uczynek, palatyn reński, marchia, burgrabia, sołtys, cesarz, lenno]